

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Maximi Tyrii Dissertationes

Maximus <Tyrius>

Lipsiae, 1774

III. 33. Voluptatem etsi bonum, non tamen esse stabile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51003](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51003)

κότα ^m. Εὖρες τὰ ἔργα, ἐντετύχηκας τῷ ἀγαθῷ.
Τῆτο ἢ σωτηρία; τῆτο ἢ εὐδαιμονία;

pleatur venter, veneri seruiant partes illi destinatae. Inuenisti
functionem, inuenisti bonum. Haecine est conseruatio?
haecine felicitas?

Δ Ο Γ Ο Σ Γ.

Περὶ ἡδονῆς, ὅτι εἰ καὶ ἀγαθὸν, ἀλλ' ἔ βέβαιον ⁿ.

Ἀπὸ τῶ φρυγὶ πεποιήνται διάλογοί τε θηρίων καὶ
ξυνοσίαι ^o διαλέγεται δὲ αὐτῷ καὶ τὰ δένδρα, καὶ
οἱ ἰχθύες, ἄλλο ἄλλω, καὶ ἀνθρώποις ἀναμίξ. κατα-

DISSERTAT. III.

Voluptatem esse bonum, non tamen esse stabile.

ÆSOPVS Phryx ille fabellas conscripsit quasdam, in qui-
bus mutua inter se consuetudine bruta vtuntur animalia. In-
terdum vero et arbores introducuntur, et pisces, aliud cum alio,
vel

^m ὑβρίζειτο τὰ ὑβρίζειν πεφυκό-
τα.] ὑβρίζειν interdum dicun-
tur, qui turpem rebus venereis
dant operam; quod olim mo-
nuit Heinſius Introd. ad He-
ſiodi Op. et Dies, cap. VI.
nec infrequens est illa vocis po-
teſtas. Ad iſis Aelianum V. H.
III. 12, IX. 8. et Xenophon-
tem Ephesium lib. III. p. 53.
lib. IV. p. 60. denique lib. V.
p. 69. Similiter iniuriam fa-
cere dicunt Latini. Vide Def.
Heraldum Obſerv. ad Salmatii
Ius Artic. et Rom. lib. V cap.
XVIII. §. 14 ſeq. et Gonſa-
lium de Salas ad Petronii
cap. XXV.

DISSERT. III. vulgo XXXIII.

ⁿ ΠΕΡΙ ἡδονῆς, ὅτι εἰ καὶ καὶ
ἀγαθὸν, ἀλλ' ἔ βέβαιον.] Sic Reg.
Vulgo Ἐπι περὶ τῶ αὐτῷ, ὅτι ἡδο-
νὴ εἰ καὶ ἀγαθὸν, ἀλλ' ἔ βέβαιον.
Heinſius vero vel hanc, vel
ſimilem, fuiſſe cenſet ἐπιγρα-
φὴν ὅτι πάντων τέλος ἢ ἡδονή.
Veram tamen inſcriptionem
repraesentare videtur Harleian.
qui ſimpliciter habet Περὶ ἡδο-
νῆς γ'.

Sectio á.

ο Πεποιήνται διάλογοί τε θηρίων
καὶ ξυνοσίαι.] Vulgo πεποιήνται
λόγοι διὰ τῶν θηρίων τῆς ξυνοσίας.
Cum vero Mſs. dent πεποιήνται
λόγοι

μέμικται δὲ ἐν τοῖς λόγοις τέτοις νῆς βραχὺς, αἰνιττόμενός
 τι τῶν ἀληθῶν. Ἄδεται δὲ τις αὐτῶ καὶ τοῖστος μῦθος.
 Ἐλαφον διώκει λέων· ἡ δὲ Φεύγσα ὑπεξάγει, καὶ καταδύε-
 ται εἰς δρυμὸν βαθύν· ὁ δὲ λέων (ὅσα γὰρ ἀλκῆ προὔχει, ἡ
 τάχει λείπεται) ἐπιστὰς τῷ δρυμῷ ἐρωτᾷ ποιμένα¹, εἴ
 πρῶ εἶδε πτήξασαν τὴν ἔλαφον. Ὁ δὲ ποιμὴν ἔκ ἐφῆ
 εἰδέναι². καὶ ὁμῶ λέγων, τὴν χεῖρα ἀποτείνας³, εἰδείξε
 τὸ χωρίον, ὠχετο ὁ λέων ἐπὶ τὴν δειλαίαν ἔλαφον· ἡ δὲ
 ἀλώπηξ (σοφὴ γὰρ τις αὕτη⁴ τῷ αἰσώπῳ ἐστὶ) πρὸς τὸν

vel vna cum homine. Breuiter autem moralem sensum conti-
 nent hae fabulae, occulteque quasi ianuunt veritatem. Ce-
 lebratur inter reliquas et talis. Cernam profequitur leo: illa
 fuga euadit, densoque quodam abdit se in nemore. Leo vero,
 qui quantum robore ceruam vincit, tantum velocitate a cerua
 vincitur, nemus adit, quaeritque ex pastore, sicubi latitan-
 tem vidisset ceruam. Negat pastor, simulque manu protensa
 locum ostendit. Atque ita ceruam miserrimam inuadit leo.
 Vulpecula autem (hanc enim enim callidam vbique Aesopus
 facit)

λόγοι διὰ τε θηρίων καὶ ζωνυαίῳ,
 facile vidi legendum, non λό-
 γοι διὰ τε θηρίων, sed διάλογοι τε
 θηρίων. Hanc coniecturam, quo-
 niam certa videbatur, in ora-
 tionis recepi contextum.

ρ εἰς [δρυμὸν] βαθύν. Sic vter-
 que Mss. vulgo δρυμῶνα. Pari-
 ter apud Iosephum Ant. Iud.
 lib. VI. cap. VI. 3. edunt κατὰ
 τινὰ [δρυμῶνα] ἐγένοντο, licet Va-
 tic. alique codices δρυμὸν exhi-
 beant. Vide lib. VII. cap. X. 2.

η ἀλκῆ προὔχει. Vulgo προέχει
 Nos Mss. Reg. sequimur, eaque
 ratio scriptoribus Atticis est
 vsitatissima.

ι ἐρωτᾷ ποιμένα. Vulgo ἐρωτᾷ
 [τὸν] ποιμένα, sed articulum ne-
 sciunt ambo Mss.

Ibid. ἐρωτᾷ τὸν ποιμένα Quod
 volui, factum video: articulum
 enim eiciunt Codices. Vel-
 lem idem fecissent in sequenti,
 τὴν ἔλαφον. eadem enim vtrius-
 que est ratio. Forte scripsit
 Maximus, πτήξασάν τινὰ ἔλα-
 φον. M.

ς ἔκ ἐφῆ εἰδέναι. Propius ad
 quaestionem fuisset, ἔκ ἐφῆ
 ἰδεῖν. quaerebatur enim an εἶδε
 ἔλαφον. Sed forte de industria,
 et praeuaricans, ita respondet
 Pastor. M.

ζ τὴν χεῖρα [ἀποτείνας.] Vulgo
 ἀνατείνας, contra quam volunt
 codices.

η σοφὴ γὰρ [τις] αὕτη Vulgo
 deest vox penultima, quam nos
 in

ποιμένα λέγει, ὡς δειλὸς ἄρα καὶ πονηρὸς ἦσθα· δειλὸς μὲν πρὸς λέοντας, πονηρὸς δὲ ἐς ἐλάφους.

β. Δοκεῖ μοι δὴ χρήσασθαι^x ἂν καὶ ὁ Ἐπίκρουσ τῶ φρυγίῳ τῷ αἰνίγματι πρὸς τὸν τῆς ἡδονῆς κατήγορον, τῇ μὲν Φωνῇ ἀνδριζόμενον, τῇ δὲ γνώμῃ, καθάπερ τῇ χειρὶ, ἐκτεινόμενον ἐφ' ἡδονῆ. Τίς γὰρ ἔτῳ πολεμισαίτο ἑαυτῷ, ὥστε τὸ μόνον δὴ πραγμάτων τῇ αὐτῆ Φύσει ἐπαγωγότατον ἀποσείσασθαι ἐκόν; Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, ἃ ὑπ' ἀνθρώπων διώκεται, ἢ πείρα γνωρισθέντα παρεδέχθη, ἢ τέχνη δοκιμασθέντα ἐτιμήθη, ἢ λόγῳ ἐξετασθέντα ἐπισεύθη, ἢ χρόνῳ βασανισθέντα ἠγαπήθη. ἡδονὴ δὲ καὶ λόγῳ ἀδεῆς γ, καὶ τέχνης πρεσβυτέρα, καὶ τὴν πείραν φθάνει, καὶ ἐκ ἀναμένει χρόνον, ἀλλ' ὑπερφυῆς ἢ πρὸς αὐτὴν Φιλία^z καὶ ἡλικιωτὶς τῶν σωμάτων

facit) Nae tu, inquit pastori, imbellis simul improbusque es; coram leone quidem imbellis, improbus vero in ceruam.

2. Videtur mihi hac hominis Phrygii fabula aduersus eos, qui voluptatem accusant, uti posse Epicurus; qui voce tenues fortes videntur, animum vero, ut ille digitum, ibi habent. Quis enim tam sibi inimicus est, ut rem, quae omnium natura sua maxime nos allicit, sponte sua aspernetur? Reliqua enim, quae sequuntur homines, aut experientia intelligenda nobis dedit, aut artis approbavit industria, aut de iis fidem nobis fecit ratio, aut longi indicium temporis ea conciliauit nobis. Voluptas nec ratione eget, et arte est antiquior, et experientiam praeuenit, nec tempus exspectat: ut ineffabilis quidam eius amor una cum corporibus nobis innatus sit, qui quasi fundamentum ali-

in nostris, Heinsius in suis Mss. inuentam probauimus.

Sectio β'.

^x δοκεῖ μοι δὴ χρήσασθαι] Ita plane Reg. cum vulgo legatur δοκεῖ δὲ μοι χρήσασθαι. Regio codici tantum non accedit Harleian.

^γ λόγῳ ἀδεῆς.] Reliquis scriptoribus ἀνευδής hoc in sensu

dicitur. Vide sis ad Dissert. V. I.

Ih. λόγῳ ἀδεῆς] Pro vsitatiōri ἀνευδής, non indiga. Quo sensu saepe hanc vocem ponit vel Maximus vel Librarii. Sed vide *Dauisium* ad V. I. M.

^z ἀλλ' ὑπερφυῆς ἢ πρὸς αὐτὴν φιλία,] Non recte argumentatur

tuv

των, ὡσπερ κρηπίς, τῇ σωτηρίᾳ τῆ ζωῆς ὑποβέβληται
 ἢν εἴ τις ἀφέλοι, τὸ γενόμενον εὐδύς οἴχεσθαι δεῖ. Ἐπι-
 σήμην μὲν γὰρ, καὶ λόγον, καὶ τῆτο δὴ τὸ θρυλλόμε-
 νον τὸν νῦν αὐτὸν, προϊὼν τῷ χρόνῳ ὁ ἄνθρωπος, τῇ κατὰ
 βραχὺ ἐντεύξει τῶν αἰσθήσεων διὰ τῆς πείρας συνενεγ-
 κάμενος, ἠθροισεν ἐφ' ἑαυτῷ ἠδονὴν δὲ αὐτοδίδακτος^a
 παρὰ τῆς φύσεως λαβῶν ἔχει ἐξ ἀρχῆς εὐδύς. καὶ ταύ-
 την μὲν ἀγαπᾷ, πολεμεῖ δὲ τῷ ἀλγεινῷ. καὶ ὑπὸ μὲν
 τῆς ἠδονῆς σώζεται, ὑπὸ δὲ τῆ ἀλγεινῆς φθείρεται^b.

aliquod, animalium subiicitur saluti; quod si quis tollat, statim
 id, quod natum est, euanelcere sit necesse. Scientiam enim,
 rationemque, et id, quod ab omnibus intellectus dicitur, pro-
 gressu temporis, paulatim congregantibus cum rebus ipsis sen-
 sibus, longa experientia colligit homo, conseruatque: volupta-
 tem autem sponte statim a natura ipsa haurit atque accipit; hanc
 amplectitur, oditque quicquid dolorem affert; ab hac seruatur,
 ab illo corrumpitur.

3. Quod

tur vox ὑπερφυῆς, neque sco-
 rum attingit, dixisse debuit
 ἀλλὰ συμφυῆς, vel, ἀλλ' αὐτο-
 φυῆς φιλία, *innatus amor*, Virgi-
 lio. statim explicat, καὶ ἡλικιω-
 τισ τῶν σωμάτων. et mox: ἠδονὴν
 αὐτοδίδακτος παρὰ τῆς φύσεως λα-
 βῶν, ἔχει ἐξ ἀρχῆς εὐδύς. sic
 VII. 5. εἰ γὰρ αὐτοφυεῖς αἱ τῆς
 ψυχῆς ἀρεταί, εἰ γὰρ αὐτόματοι.
 vbi eadem ἐννοία animo Maximi
 obuersabatur. M.

a ἠδονὴν δὲ αὐτοδίδακτος παρὰ
 τῆς φύσεως λαβῶν ἔχει ἐξ ἀρχῆς
 εὐδύς.] Hoc argumentum adhi-
 bent Epicurei, vt voluptatem
 summum esse bonum demon-
 strent. Sextus Empiricus Pyrr.
 Hypot. lib. III. cap. XXIV. n.
 194. Ὅθεν καὶ οἱ Ἐπικυρεῖοι δεῖ-
 κνύουσι νομίζουσι φύσει ἀρετὴν εἶναι

τὴν ἠδονὴν. τὰ γὰρ ζῶα, φασίν,
 ἅμα τῷ γενέσθαι ἀδιάσφορα ὄντα
 ὁρμῶν μὲν ἐπὶ τὴν ἠδονὴν, ἐκκλίνειν
 δὲ ἀλγιδόνας. Cicero Fin. I. 9.
*Epicurus voluptatem summum
 bonum esse voluit, summumque
 malum dolorem, idque instituit
 docere sic: Omne animal, simul
 atque natum est, voluptatem
 appetere, eaque gaudere vt sum-
 mo bono; dolorem aspernari, et,
 quantum possit, a se repellere;
 idque facere nondum deprava-
 tum, ipsa natura incorrupte
 atque integre iudicante. Videt
 fis eiusdem libri cap. 21. lib. II.
 cap. 10. ac Laetium X. 129.
 137.*

b ὑπὸ τῆ ἀλγεινῆς φθείρεται.]
 Opinor, τῆ ἀλγεινῆς, vt in prae-
 cedente membro, vbi ἠδονὴ et
 τῆ

γ. φαῦλόν τι χρῆμα ἡδονή; ἔκ ἂν ἦν ξύμφουτος, ἔδὲ τῶν σωζόντων ἡμᾶς τὸ πρεσβύτατον. τὰ δὲ ὑπὸ τῶν σοφιστῶν θρυλλόμενά ἐς αὐτήν, ἡ Σαρδαναπάλας τρυφῆ, καὶ ἡ Μηδικὴ χλιδή, καὶ ἡ Ἴωνικὴ ἀβρότης, καὶ τραπέζαι Σικελικαί, καὶ ὀρχήσεις Συβαριτικά, καὶ ἑταῖρα, κορεύθια ταῦτα ἀβροά, καὶ ὅσα τέτων ποικιλώτερα, ἔχῃ ἡδονῆς ἔργα, ἀλλὰ τέχνης καὶ λόγου, παρανομησάντων τῶν ἀνθρώπων εἰς ἡδονὰς δι' εὐπορίαν τῶν τεχνῶν ὀψὲ τῆ χρόνου. Ὡσπερ ἔν ἔδεις λαιδορεῖται τῷ λόγῳ, ὡς ἔκ ἔστι καλὸν τῇ φύσει, καὶ ἀπάγη τις αὐτῆ τὴν χρείαν ἐπὶ τὸ μὴ φύσει καλόν. ἔτι τῶς ἔδὲ τῇ ἡδονῇ λαιδορητέον, ἀλλὰ τοῖς χρωμένους ἡδονῇ κακῶς. Δύο δὲ ὄντων τέτων ἐν ἀνθρώπῳ ψυχῇ, ἡδονῆς καὶ λόγου, λόγῳ μὲν ἡδονὴ κραθεῖσα, μὴδὲ

3. Quod si vituperanda esset voluptas, neque nobiscum ea nasceretur, neque omnium, quibus conseruationem debemus nostram, esset antiquissima. Quae autem vulgo a sophistis obiiciuntur voluptati, Sardanapali luxus, Medicae deliciae, mollicies Ionica, mensae Siculae, Sybaritica tripudia, Corinthiae meretriculae, haec omnia, et si plura etiam his adferre velis, non voluptatis, sed artis rationisque sunt effectus; longo namque post tempore, accedente plurimarum lenocinio artium, voluntatem violarunt homines. Sicut autem rationem rem natura sua honestam nemo negat esse, quamuis ea in negotio minime natura sua honesto quis vtatur; ita neque de voluptate secus loquendum est, sed de iis, qui voluptate abutuntur. Duo autem haec cum in animo sint hominis, ratio et voluptas; rationi si ad-

τὸ ἀλλοεινὸν ὀππονунtur. τῆ ἀλλοεινοῦ est τοῦ ἀλλοεινῶς, vt. Diff. XXXIV. ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τὸ ἀλλοεινὸν ἐν ἀκαρεῖ θεῖ. sic τῆ ὑγιεινῆ pro τῆς ὑγιείας eadem Dissert. et mox in hac. Defendi potest Vulgata: sed si Maximus scripsisset τῆ ἀλλοεινῶν, probabile puto scripturum quoque fuisse τῆ ἡδονῆς, non τῆς ἡδονῆς. M.

Sectio γ.

c. φαῦλόν τι χρῆμα ἡδονή;] Vulgo [E] φαῦλόν τι χρῆμα ἡδονή, οὐκ ἂν ἦν, etc. Cum vero Mss. primam vocem nesciant, interpretatio mutanda fuit, vt loco sua restitueretur sanitas.

d. Δύο δὲ ὄντων [τέτων] ἐν ἀνθρώπῳ ψυχῇ.] Vulgo deest vox τέτων, quam nos ex Reg. et Harl. adiecimus.

e. τῶτο

ἀφελῆσα τῆ ἀναγκαίᾳ, προσέθηκεν αὐτῷ τὸ ἀγωγότερον. λόγος δὲ ἡδοναῖς προσγεγόμενος, αὐξήσας αὐτῶν δι' εὐπορίας τὸ μέτριον, ἀφείλε τῆ φύσει τερπνῆ τὸ ἀναγκαῖον.

δ'. Ἄλλ' ἐκ ἴδιον ἀνθρώπων ἡδονή, κοινὸν δὲ τῶν ἄλλων ζώων. Τῆτο λέγεις τὸ ἐχεγγυώτατον ^e ἡδονῆς πρὸς σωτηρίαν, τὸ παντὸς τῆ πεφυκότος ζῆν διασωσικόν, ἢ διὰ τὴν κοινότητά ^f σε ἐνοχλεῖ. Ὡ τῆς πλεονεξίας. Σὺ μοι δοκεῖς εἰδὲ τῆ ἡλίᾳ ^g ἀγαπᾶν τὸ Φῶς, ὅτι ἐστὶ κοινὸν ὀφθαλμῶν πάντων· ἀλλὰ εἶδει γὰρ τὸν ἀνθρώπον μόνον ὄραῖν, καὶ διὰ τῆτο ἐκ ἀγαθὸν ἀνθρώπων τὸ Φῶς ^h. εἰδὲ γε ὁ ἀῆρ, εἰσπνεόμενός τε καὶ

si admisceatur voluptas, necessarium eius vsum non tollit, sed emollit: voluptati contra si accedat ratio, modum eius nimia intendit copia, eique, quod natura delectat, vsum demit necessarium.

4. Atqui non propria, inquires, hominis voluptas est, sed et reliquis communis animalibus. Iam illud scilicet, quod in voluptate maxime salutare est, reprehendis, quod omnia, quae viuunt, conseruat: siquidem eo tibi displicet nomine, quod multis est communis. O circumscriptor auare! Tu, ut video, ne solis quidem lumen amabis, quia omnibus oculis commune est. Solum enim, te iudice, id interiri oportebat hominem: ideoque non conducet homini hoc lumen; non aer, qui corpora inspirat permeatque, et disponit; non fluuiorum

Sectio δ'.

^e τῆτο λέγεις τὸ ἐχεγγυώτατον] Mallem ἐλέγχεις, culpas, redarguis. Putares Heinsium quoque ita legisse: vertit enim reprehendis. Melius abesset vox ἡδονῆς, quae nihil hic agit, quin et Interrogatiue haec legerem. ἢ (νομ ἢ) διὰ τὴν κοινότητά σε ἐνοχλεῖ; num ideo tibi displicet quia communis est? Et ita distinguit Dauisius, et legit ἢ. M.

Tom. I.

^f ἢ διὰ τὴν κοινότητά] Codices ἢ διὰ τὴν κοινότητά. Locum sic lego, distinguoque διασωσικόν. ἢ διὰ τὴν κοινότητά σε ἐνοχλεῖ; An eo tibi displicet, quod communis sit?

^g [εἰδὲ τῆ ἡλίᾳ] Sic Reg. vulgo μηδέ.

^h ἐκ ἀγαθὸν ἀνθρώπων τὸ Φῶς] Vocem ἀνθρώπων omittendam puto; non enim ad rem videtur.

C

οικονομῶν τὰ σώματα ἰ ταῖς αὐτῆς ὁδοῖς ἔ ποταμῶν
νάματα ἔ γῆς καρποί· πέρα γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἐάν
προέλθῃς, πάντα κοινὰ^κ, ἴδιον δὲ ἔδὲν ἔδενός. Ἐν-
ταῦθά μοι τάττε καὶ τὴν ἡδονὴν, ἐν κοινότητι ἀγαθῶν
σώζοντος πᾶσαν αἰσθητικὴν Φύσιν.

εἰ. Ἐπεὶ δὲ ἀρετῆς πρὸς ἡδονὴν ἡ ἐξέτασις γίγνεται,
ἔ λοιδορήσομαι μὲν τῇ ἀρετῇ (ἔ γὰρ πικρὸς, ἔδὲ βλάσ-
φημος ὁ κατ' ἡδονὴν λόγος) τοσῶτον δὲ λέγω, ὡς ἐν
τῆς ἀρετῆς ἀφαιρήσει τις τὸ ἡδύ, καὶ τὸ δυνατόν αὐτῆς
προσαφῆρηκεν· ἔδὲν γὰρ τῶν καλῶν αἰρετόν, ἀπογενο-
μένης ἡδονῆς· καὶ γὰρ ὁ κατ' ἀρετὴν πονῶν ἐκῶν, Φιλία

rum latices; non terrae fructus: quo enim ulterius, quaecum-
que maxime necessaria sunt, excusseris, communia videbis
esse omnia, proprium autem nihil alicuius. Eodem loco et
voluptatem pone, in societate dico boni illius, quod natu-
ram omnem sensu praeditam conseruat.

5. Quandoquidem autem cum voluptate confertur virtus,
virtuti quidem obtrectare haud decretum est mihi (nec enim
virulenta aut maledica potest esse, quae de voluptate instituitur
oratio) hoc tantum dico, si quis virtuti voluptatem demat,
eum vim eius praecidere, auferre autem potentiam. Nullum
enim, si voluptas absit, petitur honestum. Quippe qui labo-
rem sponte ex virtutis subit praescripto, amore voluptatis aut
praesentis

tur. ortum forte habuit ex in se falsum, et auctoris menti
praecedente linea. Sed fa- contrarium: si enim *ultra res*
tendum est Maximum non *necessarias progredimur*, mul-
semper stricte argumentari; vt tum abest, vt *omnia sint com-*
in isto quod praecessit, et in *munia*; nec, si res se sic habe-
hoc quod sequitur. M. ret, Maximi nostri scopo con-
ueniret. Reg. habet [μέρη]

ἰ οἰκονομῶν τὰ σώματα] Sen-
sus poscit πάντα σώματα, vt
ὀφθαλμῶν πάντων· vel, τὰ τῶν
ἄλλων ζώων σώματα, tam *bruto-*
rum quam *hominum*. aliter
claudicabit Argumentatio. M.

κ πέρα γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἐάν
προέλθῃς, πάντα κοινὰ] Hoc est

gὰρ τῶν ἀναγκαίων, eademque
lectio orae codicis Harleian.
adscribitur. Lege [μέρη] γὰρ
τῶν ἀναγκαίων ἐάν [περιέλθῃς,
πάντα κοινὰ, quod et verum,
et loco congruum.

Ibid. πέρα γὰρ τῶν ἀναγκαίων
ἐάν προέλθῃς,] *Regius* (et *Harl.* in
Margine)

ἡδονῆς ποιεῖ¹, παρῆσθης ἢ προσδοκωμένης. Ὡσπερ γάρ
 ἐν τοῖς χρηματισμοῖς ἔδεις ἐκὼν ἀντικαταλλάττεται
 δραχμὴν ταλάντῃ, ἔδὲ χρυσῶν χαλκόν,

ὧ μὴ Φρένας^m ἐξέλετο Ζεὺςⁿ

ἀλλὰ δεῖ τὰς ἀμοιβὰς, καὶ ἰσοσάσιοι ᾧσι, λυσιτε-
 λεῖν τῷ ἀλλαττομένῳ κατὰ τὴν χρεῖαν τῷ λαβόντος·
 ἔτως ἀμέλει καὶ ταῖς τῶν πόνων ὀμιλίαις ἔδεις ποιεῖ
 πόνους ἐργῶν (ἢ γὰρ ἂν εἴη ὁ δυσεραστότεροςⁿ) ἀλλάττε-

praesentis id facit, aut futurae. Sicut enim in re quaestuarium
 nemo sciens talentum cum drachma permutat, nec cum ar-
 gento aurum,

nisi cui mentem Deus eripit omnem;

sed in permutatione, quamvis aequalis sit, permutantis spe-
 ctatur commodum, prout usus flagitat accipientis: sic omnino
 in subeundis laboribus nemo laborum causa laborem subit (in-
 felicissimum nempe hoc votum esset) praesentes vero labores
 cum

Margine) pro πέρα habet μέρη.

Lege: μέχρι γὰρ — ἐὰν προέλ-
 θῃς, πάντα κοινὰ, etc. id est,
 usque ad necessaria vitae (lucem,
 aerem, aquam, fructus ter-
 rae, etc.) omnia sunt communia.
 vide IV. 3. καὶ μέχρι μὲν τέ-
 των etc. M.

Sectio ε.

1 καὶ γὰρ ὁ κατ' ἀρετὴν πονῶν
 ἐκὼν, φιλία ἡδονῆς ποιεῖ.] Ex
 Epicuri mente, qui statuit διὰ
 τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς ἀρετὰς αἰρεῖσθαι,
 εἴ δὲ αὐτὰς ὡσπερ τὴν ἰατρικὴν
 διὰ τὴν ὑγίειαν. Vide Laertium
 X. 138. ac ibi Menagium. Et
 hoc quidem sequitur ex eo,
 quod censet τέλος παντὸς πράγ-
 ματος εἶναι ἡδονήν. Adi Suidam
 in Ἠδονῇ.

m ᾧ, μὴ Φρένας] Iliad 2'.
 234.

n (ἢ γὰρ ἂν εἴη ὁ δυσεραστότε-
 ρος) Heinssii sane iudicium mi-
 ror, cui placet, ἢ γὰρ ἂν εἴη
 [δυσεραστότατος.] tantum enim
 abest, ut ei, qui laborum cau-
 sa laborem subit, difficulter
 placeri queat, ut res ei gratae
 sint, quae minime ceteris ar-
 rident hominibus. H. Ste-
 phanus reponit, ἢ γὰρ ἂν εἴη
 ἔτος δυσεραστότατος, sed nec hac
 opus est mutatione: nam com-
 parativa pro superlativis inter-
 dum ponuntur. Aelianus H.
 A. I. 42. Αἰετὸς δὲ ὀρνίθων [ὄξυ-
 πότερος.] Cleomedes κυκλ. θεωρ.
 lib. II. pag. 287. Πάντων τοί-
 νων τῶν ἄστρον ἢ σελήνη [προσγειο-
 τέρα] — ὑπάρχουσα. Diogenes
 Laertius VI. 5. Ἐρωτηθεὶς τί
 [μακαριώτερον] ἐν ἀνθρώποις, ἔφη,
 εὐτυχῆντα ἀπεθανεῖν. Et X.
 G 2 132.

ται δὲ τῶν παρόντων πόνων, ὡς μὲν εἶποι ἂν τις τῶν ἀγροικοτέρων, τῶν καλῶν ὡς δὲ τις τῶν ἀληθεσέων, ἡδονῆς κἂν γὰρ τὸ καλὸν εἶπης, ἡδονὴν λέγεις· σχολῆ γὰρ ἂν εἴη τὸ κάλλος κάλλος ὁ, εἰ μὴ ἡδισον εἴη.

ς'. Ἐγὼ δὲ οἶμαι καὶ αὐτὸ τῆναντίον, διὰ τῶν ἀποφαίνεσθαι τὴν ἡδονὴν πάντων χρημάτων αἰρετωτέρων P, ἧς εἵνεκα ἂν τις καὶ θάνατον ἀλλάξαιτο, καὶ τραύματα, καὶ πόνους, καὶ ἄλλα μυρία δυσχερῶν. Καὶ γὰρ ἄλλο ἄλλω q ἐπιτιθῆς ὄνομα τῆς τῶν αἰτίας, ἀχλὺς μὲν ἀποθνήσκοντι ἐκόντι, καὶ τιμωρῶντι ἀποθανόντι

cum pulchro, ut quidem ex agrestioribus diceret aliquis, ut vero illi, qui verius iudicant, cum voluptate commutat: pulchrum enim quamvis dicas, voluptatem nominas; nisi forte aliquid pulchrum sit, cui non adfit voluptas.

6. Ego vero contrarium sequi ex his arbitror, omnibus nimirum voluptatem praefarendam esse rebus, cuius causa morbum aliquis et vulnera, et labores, et sexcenta subit alia. Quamvis enim alias alii causas adscribas; ut Achilli, cum vindicandi

132. Διὸ καὶ φιλοσοφίας τὸ [τιμιώτερον] ὑπάρχει ἢ φρόνησις. Pariter Hermias Irrif. cap. X. Thaletem vocat Γώνων [πρεσβύτερον.] Vide sis et Originem περὶ ἐυχῆς, §. LXIII. p. 200. ed. Londin. Eusebium de Laud. Constantini, cap. I. p. 718. et Epistolam Constantini ad Macarium apud Socratem H. E. I. 9. p. 36.

Ibid. δυσσεραστότερος] Forte δυσσερώτερος. vel δυσσερώτατος, infelicissimus amoris. M.

ο σχολῆ γὰρ ἂν εἴη τὸ κάλλος [κάλλος] Ultima vox in editis deest: sed eam addendam fuisse notavit Heinsius ex Mfs. Regio, quocum facit Harleian.

Seçtio ς'.

p ἀποφαίνεσθαι [τὴν ἡδονὴν] πάντων χρημάτων αἰρετωτέρων, Vulgo ἀποφαίνεσθαι πάντων χρημάτων αἰρετωτέρων, ommissis duabus vocalis, quas nos fide Regii codicis adiiciendas curauimus.

Ibid. [διὰ τῶν ἀποφαίνεσθαι πάντων etc.] Suppleueram ex coniectura, διὰ τῶν [ἡδονῆν] ἀποφαίνεσθαι etc. Sed alio et meliori ordine Codices: διὰ τῶν ἀποφαίνεσθαι [τὴν ἡδονὴν] πάντων etc. M.

q ἄλλο ἄλλω] Vulgo ἄλλο [ἐπ'] ἄλλω. At ex Arcerianis quidem excerptis vocem mediam tolli iussit Heinsius, eademque nec in Reg. nec in Harleian. legitur.

τῷ Πατρόκλῳ, Φιλίαν Ἀγαμέμνονι δὲ ἀγρυπνῶντι καὶ
προβλεπομένῳ καὶ προπολεμῶντι, βασιλείαν τῷ δὲ
ἔκτορι ἐξηγμένῳ καὶ προμαχομένῳ καὶ ἀριστεύοντι,
σωτήριαν πατρίδος· πάντα ταῦτα ἐρεῖς ἡδονῶν ὀνόμα-
τα. Ὡσπερ γὰρ ἐν ταῖς τῶν σωμάτων νόσοις ἀγαπᾷ
ὁ κάμνων τεμνόμενος καὶ ἐμπιπράμενος, καὶ διψῶν
καὶ λιμώτων, καὶ τὰ δυσχερῆ τῆ φύσει ἰ προσίεμενος
ἐκῶν, ἀντικαταλαττόμενος ταῦτα τῆς προσδοκίας τῆ
ὑπνῶσ· εἰ δὲ ἀφέλοις τὴν ἐλπίδα τῆ μέλλοντος ἀγαθῆ,

dicandi causa Patrocli iubens moritur, amicitiam; Aga-
memnoni vigilanti ante reliquos, ac deliberanti, curam regni;
Hec̄tori exercitum ducenti, primaque in acie pugnanti, stre-
nueque rem gerenti, patriae salutem: nihil adhuc aliud quam
voluptatis attulisti nomina. Quippe quemadmodum in corpo-
rum morbis secari non recusat aeger aut vri, sitim etiam per-
ferre famemque, et quicquid natura ingratum est, ut pro his
postea somno suo frui possit; quod si spem futuri tollas boni,
etiam

ἰ τὰ δυσχερῆ [τῆ] φύσει] Vulgo deest vox penultima, contra quam vult vterque Mfs. ἰ ἀντικαταλαττόμενος ταῦτα τῆς προσδοκίας τῆ [ὑπνῶσ·] Ultima vox H. Stephano suspecta fuit, et iure quidem merito: nam lethargus, verbi causa, quam plurima naturae parum grata subit; haec tamen perfert, non ut somno fruatur, sed ut nimiam deponat somnolentiam. Legendum reor, ἀντικαταλαττόμενος ταῦτα τῆς προσδοκίας τῆ [ὑπνῶσ·] quod valet θεραπεύεσθαι, ut Hesychius docebit.

Ibid. τῆς; προσδοκίας τῆ ὑπνῶσ·] Falsum hoc. non enim ob somnum, sed sanitatem et valetudinis redintegrationem

haec patitur aeger. Legendum igitur τῆ ὑγιῶσ, id est, τῆς ὑγιείας, ut XXXVII. 7. Vide quae supra notavi ad sect. 2. Marc. Antoninus Imp. V. 8. πολλά γὰρ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῆ ἐλπίδι τῆς ὑγιείας· loquitur de Aesculapii praescriptionibus. Paulo aliter Cl. Editor, τῆ ὑγιῶσ. Deinde: τὴν ἀίρεσιν τῶν παρόντων κακῶν. est electionem (non patientiam) praesentium malorum. et mox, ταῖς πράξεσιν plus significat quam actionibus nostris: nempe, rebus quae operam aliquam et laborem adiunctum habent. sic Dissert. VI. κτῆμα, καὶ λύπην καὶ ΠΡᾶΞιν φέρη, εὐφραῖνον τὸν δρῶντα· licet dolorem et NEGOTIVM adferat:

ἀφαιρήσεις τὴν αἴρεσιν ἑ τῶν παρόντων κακῶν· ἔτι
 καὶ ταῖς πράξεσιν ἀντίδοσις γίνεται πρὸς ἡδονὰς πάντων
 ἢν σὺ μὲν ἀρετὴν καλεῖς, ἐγὼ δὲ τὴν μὲν ἀρετὴν δίδωμι
 ἐρήσομαι δὲ σε· εἰ ἄνευ τῆς πρὸς αὐτὴν Φιλίας τὴν ἀρε-
 τὴν ἢ ψυχὴ εἴλετο; εἰ γὰρ τὴν Φιλίαν δῶς, ἡδονὴν
 δίδως.

ζ'. Καὶ ὑπαλλάξης τῆνομα, καὶ χαρὰν τὴν ἡδον-
 νὴν καλῆς ^u, ἢ νεμεσῶ τῆς ἀφθονίας τῶν ὀνομάτων
 τὸ δὲ πρᾶγμα ἐρῶ ^x, καὶ τὴν ἡδονὴν γνωρίζω· ἢ πο-
 τὸν Ἡρακλέα ἐκείνον τὸν τῶν πολλῶν καὶ θαυμαστῶν
 πόνων ὀμιλητὴν καὶ ἀγωνιστὴν καὶ ἐθάδα, τὸν πρὸς τὴν

etiam praesentium tolles malorum patientiam: ita in actionibus nostris laborum cum voluptatibus vicissitudo intercedit et permutatio, quam tu quidem virtutem dicis; ego vero ut virtutem non tollo, ita unum hoc ex te quaeram: Vtrum sine amore villo virtutem persequatur animus? Hunc si das amorem voluptatem dedisti.

7. Licet enim nomen permutes, nec voluptatem vocas sed gaudium; diuersa admitto nomina, rem tamen ipsam in deo, voluptatem agnosco: quae sola effecit, ut, tot qui tantisque sese obtulit laboribus Hercules, tot quotidie mala sustulerat: ut ibi recte vertitur. de

Amicitia loquitur. ita et Xenophon in *Sympos.* versus finem: ἡ δὲ ἀληθὴς ἀνδραγαθία, — ἀεὶ ἐν ταῖς ΠΡΑΞΕΣΙ λαμπροτέραν τὴν εὐκλείαν παρέχεται· et Aristides *Panath.* p. 220. ὡς ἀπαντας μὲν ἀργίαν συμφορὰν ἠγέσθαι, τὰς δὲ ΠΡΑΞΕΙΣ, ἀφορμὰς ὧν εὐχονται, νομίζειν· facta vertit *Canterus*: parum plene. Similis aliquatenus notio vocis πρᾶγμα, in phrasi πρᾶγματα παρέχειν τινι. M.

z ἀφαιρήσεις τὴν αἴρεσιν] Vulgo ἀφαιρήσεις [καὶ] τὴν αἴρεσιν.

Vocem, quam deleui, non agnoscit Reg.

Sectio ζ'.

u χαρὰν τὴν ἡδονὴν καλῆς· Hoc ob Stoicos dicit, qui multum fuere verborum captatores Seneca *Epist.* LIX. Scio, inquam, et voluptatem, si ad nostrum album verba dirigimus, rem infamem esse; et gaudium nisi sapienti, non contingere Plura huc facientia congestimus ad Ciceronis *Tusc.* IV. 6.

x τὸ δὲ πρᾶγμα [ἐρῶ,] Omnino reponendum ὀρῶ, licet a re cepta lectione non abeant codices.

Θηρία παραβαλλόμενον, τὸν τοῖς πανταχῶς δυνάσταις ὕπαιχτος προσφερόμενον, τὸν πρὸς τὰς ἀγροὺς Φιλονεικῆντα, τὸν ἡμερωτὴν τῆς γῆς, τὸν καθάρτην, τὸν ἐπὶ τὴν Οἴτην ἰόντα, τὸν ἐπὶ πῦρ παραγιγνόμενον, ἢ ἄλλω τινὶ ἢ μεγάλαις καὶ θαυμασταῖς καὶ ἀκράτοις ἡδοναῖς χειραγωγούμενον, ταῖς μὲν παρῆσαις ὁμῶς τοῖς πόνοις, ταῖς δὲ μελλῶσαις μετὰ τὰς πόνους, ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἐκόντα. Ἄλλὰ σὺ μὲν τὰς τότε πόνους ὀρέσῃ, τὰς δὲ Ἡρακλέους ἡδονὰς ἐκ ὀρέσῃ, αἷς ἔχαιρῃ. Ἐχαιρῃ καὶ ὁ Ἡρακλῆς ταῦτα δρῶν, καὶ διὰ τῆτο ἔδρα· καὶ ἐκ αὐτῶν ἔδρα, εἰ μὴ δρῶν ἔχαιρῃ. Αἱ μὲν γὰρ Διονύσῃ ἡδοναὶ καὶ τελετῆς χώραν ἔχουσι, κῶμοι ἐκείνοι καὶ Δία-

nuit, qui cum belluis certavit, tyrannos inuasit, feras aggressus est, cum violentis totius terrae congressus est imperatoribus, terraniquo securam vacuumque monstris reddidit et quasi purgavit, qui Oetam petiit, ignem accessit, non alio manuductore quam magnis diuinisque quibusdam usus voluptatibus, quarum aliae comitabantur labores, sequebantur aliae; sponte sua subierit haec omnia. Atqui solos, quos subit, labores intueris; voluptates vero, quibus pascitur, non vides. His ipsis, dum ageret, delectabatur Hercules, ac propterea agebat; nec egisset, nisi delectatus fuisset. Nam de Bacchi quid opus est dicere voluptatibus, quae sacrorum vice sunt, nocturni illi discursus thyasi, choreae, tibiaeque, ac cantus?

Quae

ἢ τοῖς πανταχῶς δυνάσταις] Δυνάστης est τῶν μέσων, ut tyrannos sed sensu malo Noster saepe usurpat. vnde Diff. V. 8. coniungit τὰ Θηρία et τὰς δυνάστας, quemadmodum hoc loco Diff. XXXVIII. κάπρος, καὶ λέωντας, καὶ δυνάστας, καὶ τυράννους, καὶ ληστὰς etc. M.

α γνωρίζω· ἢ ποιεῖ τὸν Ἡρακλέα — οὐκ ἄλλω τινὶ ἢ μεγάλαις — ἡδοναῖς χειραγωγούμενον — ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἐκόντα.] Locus est parum sanus. Quid enim

sibi vult haec oratio? *Voluptas effecit ut Hercules, non alio manuductore quam magnis voluptatibus usus, haec omnia sua sponte subierit.* οὐκ in Reg. non legitur. Repono, γνωρίζω. Ἡ [οἷσι] τὸν Ἡρακλέα — ἄλλω τινὶ ἢ μεγάλαις — ἡδοναῖς χειραγωγούμενον — ἐπὶ ταῦτα ἰέναι ἐκόντα; *An putas Herculem, alio manuductore quam magnis voluptatibus usum, haec sua sponte periulisse? Nihil mihi clarius videtur.*

C 4

a καὶ

σοι καὶ χορὸς καὶ αὐλοὶ^a καὶ ᾄσματα· πάντα ταῦτα Διονύσῃ ἡδονῶν σχήματα ἐν μυστηρίοις ὀργιαζόμενα.

ἦ. Τί λέγω Διόνυσον καὶ Ἡρακλέα; μῦθοι ταῦτα, ἡρωικὰ ταῦτα. Τὸν Σωκράτην λέγω. Ἐρᾶς, ὦ Σώκρατες, Ἀλκιβιάδῃ, καὶ μετὰ τῷτον Φαίδρῳ, καὶ μετ' ἐκείνον Χαρμίδῃ· Ἐρᾶς, ὦ Σώκρατες, καὶ σε ἔλανθάνει κάλλος Ἀττικόν. Ἄλλ' ὁμολόγησον αὐτῷ τὴν αἰτίαν, καὶ μὴ φοβηθῆς τὴν ἀδοξίαν· ἔξῃσι καὶ μεθ' ἡδονῆς σωφρόνως ἔρᾶν, ὡς ἔξῃσι καὶ μετὰ λύπης ἀκολάσως ἔρᾶν. Εἰ δὲ καὶ χωρὶς ἡδονῆς ἔρᾶς, καὶ τῆς ψυχῆς μόνης^b, καὶ σώματος ἐκ ἔρᾶς, ἐράσθητι Θεαιτήτης ἄλλ' ἐκ ἔρᾶς, σιμὸς γὰρ ἦν. Ἐράσθητι Χαιρεφῶντος ἄλλ' ἐκ ἔρᾶς, ὠχρὸς γὰρ ἦν. Ἐράσθητι Ἀριστοδήμου ἄλλ' ἐκ ἔρᾶς· αἰσχρὸς γὰρ ἦν^c. Ἄλλὰ τίνων ἔρᾶς;

Quae omnia nihil aliud sunt, quam diuersae voluptates Bacchicae, quae repraesentantur in mysteriis.

§. Quid de Baccho loquor aut Hercule? Fabulosa sunt haec, aut heroica. Adducamus Socratem. Alcibiadem amas, o noster Socrates, post hunc Phaedrum, post Phaedrum Charmiden. Amas, o Socrates, nec vlla te laterē potest pulchritudo Attica. Age, fateri causam, nec ignominiam time: castus enim cum voluptate potest esse amor, sicut cum dolore impudicus. Quod si absque voluptate vlla solum animum, non etiam corpus amas, Theaetetum ama: atqui hunc non amas, finis quippe erat. Ama ergo Chaerephontem: sed ne hunc quidem amas, pallebat enim. Aristodemum ergo ama: atqui nec Aristodemum amas, deformis enim erat. Quem ergo amas? Si quis delicate comam alit, si quis formosus,

^a καὶ χορὸς] Lego καὶ χοροὶ, nam reliqua pluraliter effe-
runtur.

Ib. καὶ χορὸς, καὶ αὐλοὶ.] Legendum opinor, καὶ χοροὶ, vt caetera omnia in Plurali, καὶ μοι, θίασοι, αὐλοὶ, ᾄσματα. sic Diss. VI, 8. αἱ Γυμνοπαιδία, καὶ τὰ Γαίνυθια, καὶ οἱ χοροὶ. M.

Section 4.

^b καὶ τῆς ψυχῆς μόνης.] Vulgo primam voculam praetermittunt, eam tamen agnoscunt Reg. et Harleian.

^c αἰσχρὸς γὰρ ἦν.] Heinſio placet σικκρὸς γὰρ ἦν, quod in Platonis Sympos. p. 315. σικκρὸς vocetur Aristodemus. Addere

εἴ περ τις εὐκόμης, εἴ περ τις ὠραῖος, εἴ περ ἀβρός, εἴ περ καλός. Καὶ πιθεύω μὲν τῇ ἀρετῇ, ὅτι δικαίως ἐράς, ἐκ ἀπιστῶ δὲ τῇ ψυχῇ, ὅτι δι' ἡδονὴν ἐράς· ἐδὲ γὰρ σώματι ἀπιστῶ ὑπὸ πυρὸς θερμαινομένῳ, ἐδὲ ὀφθαλμοῖς ὑπὸ ἡλίου φωτιζομένοις, ἐδὲ ἀκοαῖς ὑπὸ αὐλῶν γαννυμέναις, ἐδὲ Ἡσιόδῳ ὑπὸ Μουσῶν διδασκομένῳ, ἐδὲ Ὀμήρῳ ὑπὸ Καλλιόπης λιγαυομένῳ, ἔκ Πλάτωνι ὑπὸ Ὀμήρου μεγαλυνομένῳ· πάντα ταῦτα ὑφ' ἡδονῆς ἔλκεται^d, καὶ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἀκοαί, καὶ σώματα, καὶ λόγοι^e.

9. Ἀλλὰ καὶ τὸν Διογένην ἐκείνον εἰς τὸν πίθον ἡδονὴν εἰσάγει· εἰ δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτῷ συνεισέβαλλε, τί τὴν ἡδονὴν ἐξοικίζεις τῷ λόγῳ; Ἦδετο ὁ Διογένης τῷ

fus, aut venustus, aut pulcher est. Et de virtute quidem tua dubitare non possum, quin impudice non ames; nec diffido tamen animo, quin voluptatis causa id facias: non enim corpori diffido quin ab igne calere, nec oculis quin ab eo illustrari, nec auribus quin tibiae modis affici possint; sicut nec Hesiodo diffido qui a Musis docetur, nec Homero qui musicae suae suavitatem Calliopae, nec Platoni qui orationis suae sublimitatem Homero debet: omnia enim haec, oculi, aures, corpora, sermo, a voluptate trahuntur.

9. Etiam Diogenem illum in dolium suum voluptas deduxit. Quod si virtus comitetur quoque, cur exclusum propterea is voluptatem? Delectabatur dolio suo Diogenes, ut Babylonone

Addere potuit, quod homulus ille tam insigni staturae breuitate fuit, ut μικρὸν fit cognomen nactus. Vide Xenophontem Memor. lib. I. cap. IV. 2. Sane cum σιμάτης et ἀχρωάτης peculiaris sint oris vitia, vix est ut generale nomen hic vsurparit Maximus; quapropter Heinfio lubens adfentior.

^d [πάντα] ταῦτα ὑφ' ἡδονῆς ἔλκεται.] Sic Reg. et Harleian. vulgo πάντως.

^e καὶ σώματα, καὶ λόγοι.] Lego, καὶ ἄσματα, et ad poemata Homeri et Hesiodi refero; quemadmodum λόγοι ad Platonis scripta profaica. Vide quae praecedunt. M.

πίθωι, ὡς βαβυλωνί ξέρξης ἤδετο τῇ μάξῃ ὁ Διογένης, ὡς ὁ Σμινδυρίδης τῇ καρύκῃ ἤδετο ταῖς κρήναις πανταχῶ, ὡς ὁ Καμβύσης χοάσπῃ μόνω· ἤδετο τῷ ἡλίῳ, ὡς Σαρδανάπαλλος ταῖς πορφύρισιν· ἤδετο τῇ βακτηρίᾳ, ὡς Ἀλέξανδρος τῷ δόρατι· ἤδετο τῷ θυλάκῳ, ὡς ὁ Κροῖσος τοῖς θησαυροῖς. Καὶ παραβάλης ἡδονὰς ἡδοναῖς, τὰ Διογένους κρατεῖ· τὰ γὰρ ἐκείνου μετὰ μὲν ἡδονῆς, ἀλλὰ ἀναμέμικται λύπη πανταχῶ ὀδύρεται ξέρξης ἡτῴμενος, τένει Καμβύσης τιτρωσκόμενος, οἰμῶζει Σαρδανάπαλλος ἐμπιμπράμενος, ἀνιάται Σμινδυρίδης ἀπελαυνόμενος^h, δακρύει Κροῖσος λαμβανόμενος, λυπεῖται Ἀλέξανδρος μὴ μαχόμενος, αἱ δὲ Διογένους ἡδονὰς οἰμωγῆς ἀπειροί, ἄστονοι, ἀδάκρυτοι, ἄλυποι. Σὺ δὲ τὰς ἡδονὰς αὐτῶ πόνους καλεῖς

lone sua Xerxes; delectabatur sicco pane, sicut condimento suo Smindyrides; delectabatur omnibus fontibus, ut Choaspe solo Cambyfes; delectabatur sole, sicut purpuris suis Sardanapalus; delectabatur baculo suo, sicut hasta sua Alexander; delectabatur pera sua, sicut omnibus thesauris Croesus. Quod si voluptatem alteram confers cum altera, vincit Diogenis. Plena quidem voluptatum sunt illorum omnia, sed quae molestiam secum trahant. Proelio devictus lamentatur Xerxes, vulneratus gemit Cambyfes, exustus eiulat Sardanapalus, reiectus dolet Smindyrides, captivus lacrymatur Croesus, pugna prohibitus luget Alexander; at voluptates Diogenis sine vlla lamentatione aut gemitu, sine lacrymis sunt aut moerore. Tu interim labores eas vocas; quia enim ex natura tua illius hercule

Seçtio 5^a.

f ἤδετο ὁ Διογένης τῷ πίθῳ,] Ita Reg. vulgo deest ὁ.

g ὡς ὁ Καμβύσης χοάσπῃ μόνω.] Huius vnus fluminis aquas bibere soliti sunt Persarum reges, si Herodoto credamus aliisque plurimis. Vide Barn. Briffonium Regn. Pers. l. 28.

h ἀνιάται Σμινδυρίδης ἀπελαυνόμενος,] Smindyrides, perditissima luxuria Sybarita, sibi coniugem quaesuit Agoristam. Is autem a Clisthene reiectus est, haec vero Megacli fuit Atheniensi desponsata. Vide sis Herodotum VI. 127 seq. et interpretes ad Aeliani V. H. IX. 24. XII. 24.

z εἴρη

μετρῆς γὰρ τὰ Διογένους τῆ σαυτῆ Φύσει, πονηρῶ μέ-
 τρω· σὺ μὲν γὰρ ἀλγήσεις ταῦτα δρῶν, Διογένους δὲ
 ἡδέστο. Ἐπιτολήσασαιμι δ' ἂν ἔγωγε εἰπεῖν, ὡς εἰδείς
 ἡδονῆς Διογένους ἦν ἐραστῆς ἀκριβέστερος. Οὐκ ἐσίαν
 ἔνεμεν, ἐπίλυπον γὰρ οἰκονομία· ἔ πολιτείας ἐφῆψατο,
 ἀνιερὸν γὰρ τὸ χρῆμα. ἔκ ἐπειράθη γάμος, ἤκε γὰρ
 τὴν Ξανθίππην· ἔκ ἐπειράθη παιδοτροφίας, ἐώρα γὰρ
 τὰ δεινά· ἄλλα ἄφροτος παντὸς τῶ δεινῶ, ἐλεύθερος,
 ἄφροντις, ἀδελῆς, ἄλυπος ἐνέμετο τὴν πᾶσαν γῆν, ὡς
 οἶκον ἓνα, μόνος ἀνθρώπων ἡδοναῖς συνῶν ἀφροσῆτοις
 καὶ ἀταμιεύτοις καὶ ἀφθόνοις.

hercule metiris ingenium, mensura medius fidius iniqua: tibi
 namque labor erit, eadem si agas; Diogeni voluptas. Ausim
 ego amplius dicere, nullum unquam veriorum fuisse volupta-
 tis amatorem Diogene. Domum, quam administraret, non
 habuit; molesta est domesticae rei administratio: rempublicam
 non attigit, res enim est grauissima: vxorem non duxit, de
 Xanthippe audiuerat: liberos non eduxit, pericula ante ocu-
 los habebat. Sic omnis immunis mali, liber securusque, sine
 metu aut moerore villo, solus mortalium, tanquam domum
 vnam, totam colebat terram; voluptatibus apertis fruebatur,
 incustoditis, affluentibus.

10. Ad

ἢ ἐώρα γὰρ τὰ δεινά.] Nihil in-
 fulsius. exemplum proferre
 debuit *Filii* alicuius nequam et
 prodigi, quemadmodum scae-
 uae vxoris in Xanthippe, vnde
 sub vocibus τὰ δεινά suspicor
 latere τὸν τῶ κλεινῆς, *Alcibia-
 dem*, perditum et ἕσωτον *Cli-
 niae filium*. Noluit Diogenes
 vxorem ducere, quia de *Xan-
 thippe* audiuerat: noluit libe-
 ros educere, quia viderat *Al-
 cibiadem*. Lucianus *Scythia*,
 p. 599. ὁποῖόν φασι τὸς τότε ἄθη-

ναίης πρὸς τὸν τῶ κλεινῆς πεπον-
 θένομ. Aelianus *Var. Hist.* II. I.
 vocat eum τῶ κλεινῆς μεϊράκιον
 et τὸν τῶ κλεινῆς. sed hoc ex Pla-
 tone, et omnibus, notissimum
 est. Cautè vero istud dicitur,
 ἤκε τὴν Ξανθίππην, de *Xanthippe*
audiuerat, quamquam enim per
 aetatem Diogenes Xanthippen
 videre quoque poterat, mor-
 tuam tamen eam innuit Noster
 antequam Ille Athenas veni-
 ret. Paullo ante, pro ἀλγήσεις
 forte scribendum ἀλγήσεις. M.

h. τὰ

ί. Τὸν Διογένην εἴωμεν, καὶ μετίωμεν τῆς νομοθέτας, καὶ πολιτείας σκεψώμεθα. Μὴ με οἰθῆς ἐπὶ Σύβαριν ἤξειν, μηδὲ Συρακυσίων μνησθήσεσθαι τῶν ἀβροτάτων, μηδὲ Κορινθίων τῶν Φιληδόνων, μηδὲ Χίων τῶν πλοσίων, μηδὲ Λεσβίων τῶν εὐοισοτάτων, μηδὲ Μιλησίων τῶν εὐειμωνωτάτων· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἡγεμόνας ἔρχομαι, ἐπὶ Ἀθηναίς ἔρχομαι, καὶ τὰ Λακεδαιμονίων ἐξετάζω. Μάστιγες αὐταὶ καὶ πληγαὶ Λακωνικαί, καὶ Θῆραι, καὶ δρόμοι, καὶ δεῖπνα λιτὰ, καὶ σιβάδες εὐτελεῖς· ἀλλ' ὄρω καὶ τῶν τὰ τερπνά. Εὖγε, ὦ Λυκῆργε, σμικρῶν πόνων μεγάλας ἡδονὰς ἀντεισάγεις^ι. ὀλίγα δὲς, μεγάλα ἔλαβες· ἐφημέρης δὲς πόνους, ἡδονὰς διηνεκεῖς ἀντέλαβες. Τίνες, λέξεις, Σπαρτιατικὰ ἡδονά; Πόλις ἀτείχιστος, ἄφοβος, ἄπειρος πυρός, ἀθέατος πολεμίων^{ιι}, ἀθέατος ξενικῶν ἀσπίδων, ἀνήκοος

10. Ad leges transeamus a Diogene, ipsasque inspicimus respublicas. Noli de Sybaritarum arbitrari me dicturum esse; aut de Syracusiorum quorum deliciae, aut Corinthiorum voluptates, aut Chiorum quorum opulentia, aut Lesbiorum quorum vina, aut Milesiorum quorum vestimenta celebrantur: ad principes ipsos accedo, ad Athenienses venio, Lacedaemonios lubet intueri. Hic flagella sunt plagaque Laconicae, hic venationes cursusque, tam coenae parcissimae, stragulaque vilissima: etiam in his tamen voluptates video. Maeste Lycurge, qui pro minimis laboribus voluptates introducis magnas; parua das, magna accipis; labores instituis breuissimos, voluptates pro iis accipis perpetuas. Quae sunt voluptates, inquires, Spartanae? Vrbs sine muris, sine metu, intacta ab igne; quae nec hostem vnquam ac peregrinum vidit clypeum, quae luctum nullum, nullas vnquam

^κ τὰ τερπνά] Vel τό τερπνόν. M.

Seçtio i.

^ι μεγάλας ἡδονὰς [ἀντεισάγεις;] Vulgo ἀντισάγεις, Harlei. ἀντεισάσεις, Reg. ἀντισάγεις. Certissime legendum ἀντεισάγεις, vt

Stephanus ac Heinsius monuerunt; et ita nos edidimus.

^{ιι} ἄφοβος, ἄπειρος πυρός, ἀθέατος πολεμίων,] Legerem, φόβου ἄπειρος, ἀθέατος πολεμίων· istud πυρός videtur esse nil nisi repetitio syllabarum praecedentium.

ζόνων, ἀνήκοος ἀπειλῆς. τί δ' ἂν εἴη φόβος λυπη-
ρότερον; τί δὲ δαλείας ἀνιαρότερονⁿ; τί δὲ ἀνάγκης
ἐπιπονώτερον; ὅταν δὲ ταῦτα ἀπαλλάξῃς πόλεως,
πολλὰς αὐτῇ ἡδονὰς ἀντεισάγεις. Ἐκείνης τῆς ἡδονῆς
θρέμμα ἦν ὁ Λεωνίδας, ἐκείνης ὁ Ὄθρυάδας, ἐκείνης
ὁ Καλλικρατίδας. Ἄλλὰ ἀπέθνησκον ἕτοι. Ἀπέθνη-
σκον καλῶς. Ὑπὲρ ποίων ἡδονῶν^o; καὶ γὰρ τῶν σω-
μάτων ἐκκόπτεται μέρος ὑπὲρ ρασιώνης τῆς ὄλης. μέρος
ἦν καὶ ὁ Λεωνίδας τῆς Σπάρτης, ἀλλὰ ἀπέθνησκεν
ὑπὲρ τῆς Σπάρτης^p. μέρος Ὄθρυάδας, Καλλικρατί-

minas audiuit. Quid autem metu tristius, aut seruitute du-
rius, aut necessitate est molestius? quibus si semel urbem li-
beraris, multas pro illis reddis voluptates. Illius voluptatis
alumnus erat Leonides, illius Othryades, illius Callicratidas.
Atqui hi fuere caesi. Ita, sed honeste. Quarum autem vo-
luptatum causa? Non aliter quam in corpore fieri solet, in
quo partes amputantur, ut seruetur totum. Pars reipublicae
Spartanae erat Leonides, sed pro tota Spartanorum occidit re-
publica; pars erat et Othryades, pars et Callicratidas: ergo
paruis

tium. πυρὸς enim per se non
magis significat *hostilem* ignem
quam ignem *culinarem*. Cete-
rum de hac felicitate Lacedae-
moniorum vide quae nuper
dixi ad Lysiae Orat. XXXIII.
p. 606. M.

ἢ τί δὲ δαλείας ἀνιαρότερον;]
Editi scriptique codices ἀνια-
ρότερον, contra quam Graecae
linguae canones iubent, cum
ἀνιαρὸς penultima sit longa.
Poeta apud Aristotelem Rhet.
lib. I. cap. XI. 6.

Πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πραγμ' [ἀνι-
αρόν] ἔφυ.

Extat apud Theognidem v.
472. licet variae sint lectiones.
Euripides Medaeae v. 1095.

Εἶθ' ἡδὺ βροτοῖς, εἶθ' [ἀνια-
ρόν.]

et v. IIII2.

τῆνδ' ἐτι λύπην [ἀνιωροτάτην]
etc.

Adi sis Aristophanem Pluto
v. 561. scholiasten Hephæstio-
nis p. 2. 3. Pari modo peccat-
ur apud Aristaeneta II. 9.

ο ὑπὲρ ποίων ἡδονῶν;] Distin-
gue, ὑπὲρ ποίων; ἡδονῶν. Pro
quibusnam rebus mortui sunt?
quaerit alter ex Dialogistis:
cui respondet Epicureus, ἡδο-
νῶν (sc. ὑπὲρ) pro voluptatibus.
Dialogismus iste, vel τ' προφορᾶ,
incipit ab istis, Ἄλλὰ ἀπέθνη-
σκον ἕτοι.

ρ ὑπὲρ τῆς Σπάρτης.] Potius
τῆς

δας μέρος 9. τοιγαρῶν ἀφαιρεμένων σμικρῶν μερῶν, ἐσώζοντο αἱ οἴκοι ἡδοναί. τὰ δὲ Ἀθηναίων τί χρηλῆγειν; πάντα μετὰ ἐορτῆς τὰ Ἀττικά, πάντα θυμηδίας καὶ διέλαχον αὐτοῖς ὥρα τὰς ἡδονὰς, ἦρος Διονύσια, μετοπώρε μυσήρια καὶ ἄλλην ὥραν ἔχει ἄλλος θεός, Παναθηναία, Σκίρροφόρια, Ἄλωα, Ἀπατῦρια. Ναυμαχῶσιν ἐν θαλάτῃ, οἱ δὲ οἴκοι ἐορτάζουσι πολεμῶσιν ἐν γῆ, οἱ δὲ ἐν Διονύσῃ γελῶσιν. Ἄλλ' ἔδὲ οἱ πόλεμοι, τὸ σκυθρωπότατον, ἡδονῶν ἔρημοι ἀλλὰ συντάτ-

paruis hisce in bello interfectis partibus, domi vigeant ciues, voluptate fruebantur integra. De Atheniensium vero rebus quid necesse est dicere? omnia ibi festorum plena, hilaritatis omnia, ut ipsa anni tempora diuisisse inter se voluptates videantur. Vere Dionysia celebrantur, autumno mysteria; et ita deinceps singulas anni partes aliquis sibi vendicat Deus, Panathenaea; Scirophoria, Haloa, Apaturia. Dum alii navali proelio certant, alii domi festa agunt; alii terrestrem ineunt pugnam, alii Dionysia cum risu celebrant. Sed nec ipsa bella, quae res omnium est seuerissima, carent voluptatibus; sed et
his

τῆς πάσης, i. e. τῆς ὅλης, ut Diss. XI. τὸ πᾶν σώμα, id est, τὸ ὅλον et mox ibidem, ἀμελεῖ τῶν μερῶν, σώζει δὲ τὸ πᾶν. vbi τὰ μέρη et τὸ πᾶν opponuntur, quemadmodum hoc loco **PARS Spartae erat Leonidas: sed obiit pro TOTTA.** Sic in sententia proxime sequenti, ἀφαιρεμένων σμικρῶν μερῶν, ἐσώζοντο αἱ οἴκοι ἡδοναί vox οἴκοι inepta est, cum Comparatio inter corporis humani membra, et Reipublicae partes, postulet aliquid cui opponatur istud σμικρῶν μερῶν nempe, αἱ ὅλοι (vel ὅλοι αἱ) ἡδοναί, vel aliquid eius-

dem sensus. Vidit hunc defectum *Heinsius*, prout ex Versione eius liquet. Sed cum Maximus festinanter saepe scripserit, nolo haec et huiusmodi incuriae indicia Librariis semper imputare. Defendi quidem potest τῆς Σπάρτης, quod idem erit ac si dixisset αὐτῆς (vide ad XI. 4.) sed si hanc scripturam defendas, Scriptorem vix defenderis. M.

9 Καλλικρατίδας μέρος.] Vulgo [γμ] Καλλικρατίδας μέρος. Coniunctionem vero copulantem non agnoscit Reg.

τεται τέτοις ἢ Τυρρηνῇ σάλπιγγι ἢ αὐλὸς τριημικός,
ἢ ᾠδὴ ἐμβατήριος. Ὁρᾶς τὴν ἀφθονίαν τῶν ἡδονῶν.

his tuba Tyrrhenica, tibia triremica, cantus militaris interiungitur. Vides voluptatum copiam.

Λ Ο Γ Ο Σ Δ΄.

Τί τέλος Φιλοσοφίας ἔστι.

Χαλεπὸν εὐρεῖν λόγον ἀληθῆ κινδυνεύει γὰρ ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχῇ, δι' εὐπορίαν τῷ φρονεῖν, τῷ κρίνειν ἀπορρεῖν. Καὶ αἱ μὲν ἄλλα τέχνη, πρόσω ἴσσαι, κατὰ τὴν εὐρεσιν εὐσυχώτεροι γίνονται, ἐκάστη περὶ τὰ αὐτῆς ἔργα. Φιλοσοφία δὲ, ἐπειδὴν αὐτῆς εὐπορώ-

DISSERT. IV.

Quis sit philosophiae finis

Veram inuenire rationem est difficile: plerumque enim id euenit homini, vt quo foecundiore sit ingenio, eo minus valeat iudicio. Et reliquae quidem artes, in iis circa quae versantur singulae, cum ipso progressu plura semper inueniunt quotidie: philosophia quo plus proficit, eo contrariis magis ambi-

τῇ ἢ Τυρρηνῇ σάλπιγγι.] Vulgo ἔστι. Sed nos Harleian. merito sequimur. Quod autem a manu secunda τυρρηνική praefertur, id certe non est necessarium; nam τυρρηνὸν αὐλὸν habet Pollux lib. IV. cap. IX. §. 70. Virgilius Aen. VIII. 526.

*Tyrrhenusque tubae mugire
per aethera clangor.*

DISSERT. IV.

ἢ τὸ τέλος φιλοσοφίας] Hoc lemma satis Heinsio non facit; putat igitur Maximum scripsisse, ὅτι ἔστι τὸ τοῦ φιλοσόφου τέλος ἢ ἡδονή. Sed frustra

Tuba nempe Tyrrhena nominatur, quod, vt Seruius obseruauit, in *Ettruria inuenta fuit, scilicet in Vetulonia eius urbe.* Tatianus cap. II. τυρρηνοὶ (συνετήσαντο) σάλπιγγα. Ibi vide cl. Worthium; locisque veterum, quos indicauit, adde Strabonem lib. V. p. 336. et Scholiasten ad Aristophanis *Ranas* v. 133.

vulgo XXXIV.

proffus est vir eruditus: nam postea *prudenciam, φρόνησιν, esse philosophiae finem* probat, adeoque non sollicitanda est ἐπιγραφὴ, quam praestant Mss.

ἢ ὄργα-